

Szerkesztőségi iroda:

R-Szombat, Losonezi-utca 24. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

Bérmegtelen levelek nem fogadtatnak el.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

MEGJELENIK MINDEN HÉT VASARNAPJÁN.

Kiadó-hivatal:

R-szombat, Losonezi-utca 24. sz. **Rábely Miklós** könyv. yom dájában. — Ide intézendők a kiadóhivat. lt. illető es fiz. tosi pénz-, hirdetésny-, nyi lter- és felszólaml.sok.

Hirdetési díj:

Egy négyhasábos pe it sor ter- fogata 5 kr.
Bélyegdíj: minden beiktatás után 30 kr.

Nyilttér:

Egy sor 20 kr.

Előfizetéseket elfogad: A „Gömör-Kishont“ kiadóhivatala Rimaszombat Losonezi-utca 24. sz., nemkülönben minden hazai postahivatal. Az előfizetések legezlszerűben posta-utalvány útján eszközölhetők. — **Hirdetéseket** csak a kiadóhivatal vesz fel.

A munka eredete s jelentősége.*)

Isten az embert saját képére és hasonlatosságára teremtette; ennél fogva, — miként a könyvek könyvének elején olvassuk, — az ember hivatása, hogy azért, mert Isten helyettese a földön, uralkodjék az egész anyagi világ felett.

S az ember a mindenható Istentől kiállított ezen megbízó-levél értelmében folytonosan gondolkodva, furva-faragva a földön és a föld alatt, eljutott addig, ahol vagyunk, úgy, hogy az, ki kétezredév előtt élt, alig ismerne rá most e föld színére. — Egekbe nyuló hegyeket furtunk át, a földet vaspántokba szoritottuk, s ma már nem járunk, hanem repülünk, mint a gondolat, s ha pénzünk van, átszélhetünk Európából oda, ahol az európai ezer előtt még gondolatban sem volt otthon — Amerikába.

S e haladás a történelem tanúsága szerint fokozatos volt.

Nem említjük Ádámot; mert annak viszonyát az anyag-világhoz, megzavarta az első bűn, s e bűnnek szomorú következménye az volt, hogy Ádám a magas polezról leesett. A hatalom és uralkodás a föld felett, mely a bűn előtt pusztán élvezet volt, vezeklő munkává változott, — azóta arcunk verejtékével esszük kenyerünket.

Vagy tán nem? — Nézzük csak a későbbi nemzedékeket!

Mig a pogányok egy része a keserves munkát megszokni nem akarta, s feledve, hogy természeténél fogva hivatva van arra, hogy uralkodjék a mindenség felett, — azokból élt, a miket a föld önkényt termelt neki: halászatból, vadászatból és a növényország vadontermő gyümöleséből; addig a másik, kisebb rész, nem feledte a munka magasztos célját, sok fáradsággal művelte a földet,

*) Ha bár e cikk némely részéből — némi tekintetben kizárólagosan — felekezeti elzárat tűnik elő, — mindamellett általában oly n egdönthetetlen igazságokon alapuló nézeteknek ad kifejezést, hogy közlését — egyik lapársunk, a Sz. és V. nyomán — erkölcsi laza fogalmaink ma na. divatos áramlata közben valódi nyereségnek tarjuk. Szerk.

T Á R C Z A.**Aki csak a boldogságot keresi.**

Epen hetedik gyermek volt. Ez magában véve még nem jelentett volna semmit. Hanem mikor megszületett, akkorra haja volt már, mint más gyerekek egy éves korában. Ebből aztán a néném asszonyok azt jóslták, hogy ez a gyerek olyan szerencsés lesz, hogy hét vármegyében nem lesz párja. Azzal kezdte ezt a szerencsés életpályát, hogy mindjárt összeveszített két asszonyt, az volt a kérdés, ki legyen a keresztanya. Az igazság kedvéért megvallom, hogy a patikárusné jobban érvelt, mondván: „ő neki jó előre komaasszonyokat kell szerezni, hogy — tévé hozzá egy kis pirulással — ha ő ilyen körülmények közé kerül, viszszaadhatja a kölesent.“ Ez előtt persze meghajolt a járásbíróné. Tehát a patikárusné lett a keresztanya. Hátra volt még a név. No itt már a járásbíróné nem engedte a jását. Ő adja neki a nevet vagy senki. Ebbe bele is nyugodtak. Ha ilyen szerencsés auspiciumi közt jött világra, legyen Dani. Ez szerencsés név. Lett belőle Dani.

Szegény Istenben boldogult Keresztes János bátyánk attól félt, hogy elporólik tőle egészen ezt a fiút. Pedig nem adta volna széles e világot. Hogyne. Hat leány után, kiket az ur egyenként magához szállított, egy fia, volt is öröme olyan, hogy Igaz, hogy el ne felejtsem, János bátyánk rektor volt R-en, az alig községnél nagyobb mezővároskában. Bűzkesége, szeme fénye a városnak. Nem volt olyan rektor messze földön, aki szerette hivatását, akinek gyönyör volt a gyermekek nevelése, akit szeretett mindenki, még az iskolás gyermekek is, és ez sokat jelent. Nem is vágyódott ő ki a nagy világba, az ő egész világa ott volt R-ben. Boldog volt. Nem zúgolódott a sors ellen. Nyugodtan tűrte a csapásokat. Pedig sűrűn osztogatta neki a sors. Paraszt szülők gyermeke lévén, mihamar bele kellett a létért való küzdelem savanyu almájába kóstolnia. Hanem felküzdötte magát. Kapott egy szegény rektoriat. Nem kívánczolt soha magasabb helyre. Azután beleszeretett egy nálánál sokkal magasabb állású leányba. Az is szerette őt. Hja de a szülők! A szülők, kik nem akartak hallani sem e viszonyról. Ismét egy pár kinteljes esztendő. Valóságos

hogy az a vad gyümölesöknél nemesebb javakat teremjen számára.

Ez volt a munka első korszaka.

Ámde e korszakkal a munkának köre befejezést nem nyert, nem nyerhetett. A munkálkodó ember esze ugyanis folytonos buvárkodása közben csakhamar belátta, hogy iparkodással sok mindentelét fel lehet találni a munka könnyítésére és az élet kényelmére, s megszületett az — ipar és felpirkadt a munka második korszakának hajnalba. A műpar fejlődött, a föld terményeit különféle áruezikkékké dolgozták fel; de még mindig csak rabszolgák, állatok, szél és víz által hajtott eszközök igénybe vételével.

A pogány világ e második korszak kezdetlegességénél tovább soha, sehol sem emelkedett; nem emelkedhetett, mert a munkát, az ipart még az ó-kor két legműveltebb népe is megbecsztelenítő foglalkozásnak tartotta.

Átok volt a földön, átok volt az emberi munkán. Krisztus megtörte az őseredeti átok hatalmát és megszentelte a munkát: iparos családnak volt tagja, munkával kereste ő maga is kenyerét.

Š azóta? —

Átok és megvetés helyett áldás és közbeesülés vette körül a keresztény társadalomban az emberi munka minden fajtát.

Vad, vándor népekből művelt nemzetek fejlődtek Európa hegyei közt és sík térségein, s Európa keresztény népei magukhoz ragadták — teljes joggal, mert becsületos iparkodás és munka alapján — a világhuralmat a föld minden más népe fölött.

S a katolikus egyháznak érdeme Európa népei világhuralmának e megállapításánál oly kimagasló, mint a világtörténelem bármely más nagy ténye.

A német Herder azt mondja, hogy: „elvesztek volna a népvándorlások korában az Európába nyomuló életképes vad nemzetek, ha az egyház szerzeteseit munkás életre nem szoktatják s az által nem művelik őket.

A híres Guizot (olvasd Gvizó) azt tartja, hogy „a katolikus egyház nélkül képelnünk sem lehet

regénybe való dolgok ezek. De végre haza szerelme tárgyát. Boldog lett. Kimondhatatlan boldog. Azután azt a hat koporsót kikisérni a temetőbe. Es nem zúgolódott. Pórfiasan tűrte a csapásokat. Nem volt szabad lerokodnia a feleségért.

A kis Dani gyerek új életet hozott a rektor házába, ki irhatná le ezt a boldogságot. Egy gyermek, egy fücska, akit az Isten meg fog tartani. Nem veszi el tőlük, fel nevelik. Reményük, vigaszuk, tanácsuk lesz öreg napjaikra. Ott gyönyörködtek a boldog szülők a gyermek bölcsője fölött, ott imádkoztak fölőtte, lérette. S az ég meghalgatta fohászukat. A gyermek egészséges lett, szépen fejlődött, gyönyörű gyerek lett. Szerette az egész városka. Boldog volt aki egy-egy órára megkaphatta. Hogy féltette az anyja. Ugy dobogott a szíve ha szekeret hallott dübörögni s nem látta maga mellett a gyermeket. Az meg ezalatt kézről-kézre járt, a járásbíróné különösen szerette. Annak nem volt soha gyermeke. A patikárusné váltig erősítette, hogy a magáét sem fogja jobban szeretni.

Ha az ember boldog, észre sem veszi, hogy röpül az idő felette, s viszi magával az ember legkedvesebb, legjobb, legszebb éveit. Az egyik nap toja a másikat, hogy adjon helyet, s nem félünk a hónaptól, sőt várjuk, mindennap új örömet új megiepetést hoz. Jó volna ilyenkor azt a sebesen rohanó időt megkötni.

A kis Daniból nagy fia lett. Be kellett adni a városba iskolázni. Volt is nagy szomorúság a rektoréknál. Megválni tőle. Pedig hát nem megy messze. Három óra alatt kocsin is el lehet a városba menni. De mikor úgy hozzá vannak szokva, még se élhetnek talán nélküle. Még a rektorak kellett a többit vigasztalni. Nem kis gyermek már a Dani, már 15-ik évében van. Még már négy gimnasiunot is elvégzett. Nagy diák már. Csak nem lehet mindig ott az anyjánál. Olyan bucsuzás volt, mintha katonának viték volna. Még a patikárusné is sirt. Pedig már neki is volt egy kis leánya aki már 7 esztendő volt. Boldog volt aki egy-egy ebédre, vacsorára megkaphatta bucsuzóba. De hát végre is el kellett menni.

A városból legjobb híreket hallottak felőle. Okos volt, szorgalmas volt, akit tanítói példaként állítottak a többiek elé. A fiuban is felébredt lassanként a vágy mentől többre,

Európában műveltséget, s e műveltség — ugymond — kellőleg egyedül a katolikus egyház tanszékein hangsúlyozott, ezen hitágazatban gyökerezik: vétkeztek első szülők s velők vétkezünk mi is, azért büntetésül munkálkodás és fáradság teljes életünk.“

S Herder és Guizot — — mind a kettő szabdkörműves, mind a kettő protestáns író volt s azért kétszeresen fontos e tanubizonyosságuk.

Fayé szerint is „a szabadság a munkát nemese-síti; midőn tehát az egyház a szabadság védelmében fáradozott, lassan ugyan, de biztosan készíté elő azon kort, melyben a munkának megbeesülése általános eredményeket létesített.“

Igy következett, így következhetett be a XIX. században az emberi munka harmadik korszaka, melynek jellemvonást a haladás rohamossága s az alkotások hallatlan, bámulatos nagyságt ad.

Czáfolhatatlanul be lett bizonyítva, hogy a népek és országok hatalmának alapja, a pogány ó-kor által becsztelennek tartott munkában rejlik; be lett bizonyítva, hogy a munka becsét Krisztus állapítá meg, s azért neki kell köszönnünk nem csak az emberiség erkölcsi megújulását, hanem a művelt emberiség roppant anyagi haladását is.

A török nem halad, a kereskedés nála elsatnyult, az ipar pang; mert a kereszténység elvei ott a munkát nem nemesítették. Afrika, Amerika s Ausztrália pogány népei ma is csak a munka első korszakát ismerik és Ázsia is nagyrészt hátramaradt; mert a kinyilatkoztatás ott általános érvényre nem jutott, bár érzik Ázsia, Afrika, Amerika és Ausztrália lakói az emberi természettel öröklött keserves nyomornak súlyát, a vezeklés üdvös befolyásáról s a munka vezeklő céljáról nincs tudomásuk.

Nem tudják, hogy biztos áldást várhatunk, ha Istennek engedemeskedünk, s azért, minthogy Isteni parancsra kell „leigázni a földet,“ mennél többet és jobban dolgozik valamely nemzet, annál erősebb, annál hatalmasabb, annál befolyásosabb a nemzetek életének versenyében.

Nagy hatalom tehát a munka, magának a

mentől messzebbre haladni. Nem is bánta a rektor, hadd menjen ki a világba, az a legjobb iskola. Elvitte messze a szülőháztól. Omagára bízta a fiút, szokjak önállóságához. Beledobta a árba, az élet árjába, melylyel ha meg tud küzdeni s a tulpartra vergődik, hasznos taggá válik a társadalomnak, ha elsodorja az ár, s az veti valahol a partra, nyüge, salakja lesz az emberiségnek.

S az ifju bátran küzdött az árral. A fővárosi jogász ifjuság kedvence, vezére lett, kik hagyták magukat általa vezéreltetni, mert biztak benne. Szerény magaviselete, tapintatos modora, eszéssége mindenkit lebilinéselt s nem egyszer egyenlített olyan dolgokat az ifjuság körében a melyre más képtelen lett volna, és ha tette kellett buzdítani, nem volt lángolóbb szavu szónok mint ő, szavai szikraként gyújtottak ilyenkor. Valódi Cieero, Demosthenes volt. Rábirhatta volna ilyenkor ifju társait mindenre. Nagy hatalom ez. Egy pár ezer ilyen lelkesült ifju felett rendelkezni. S Dani tudta, hogy ez hatalom s azért vigyázott nagyon. Persze hogy jósltak is neki olyan jövőt, amiről ő álmodni sem mert, de ez még inkább sarkalta, még inkább ösztökölte.

Csakhogy a sors másként akarta. S ez a sors nagy ur. Az öreg rektor meghalt. S mikor kikisérték örökös nyughelyére, mintha érezte volna, hogy annál a koporsónál az ő jövőjét is eltemetik. Sajnálta ezt a megtört asszonyt, aki az ő édesanyja volt, kinek most már senkije kivüle aki nem-éli tul a holnapot, ha fiát elválasztják tőle. Elvige Budapestre? Ezt a esendhez, nyugalomhoz szokott asszonyt. Aki beteg lett, ha két napig a eséplő gép dübörgését hallotta. Es abból a kis vagyonkából nem nyujthat olyan kényelmet neki, amilyet ő kívánt az édes anyjának adni. Es elvige innen, ahol anyji jó barát ismerőse van, hol őt imádjá mindenki, elvige idegenek közé? Nem, nem teszi! Inkább ő is itthon marad. De hát miért küzdött, miért szenvedett, nélkülözött, fáradt annyit, hogy most szántó-vető legyen ő, kinek a legszebb jövőt jóslták, eltemetve magát ide ebbe a faluba.

Közel volt az örüléshez, de elszánta magát. Meg kellett tennie az édes anyjáért, kit minden felett szeretett.

De ez az állapota nem soká tartott. Hatvan hold földből — amennyit az öreg rektor gyűjtött — ott R-en szó-

mindenható Isten rendeletéből; egyeseket és egész nemzeteket tehet nagyokká, hatalmasokká, boldogokká.

De tartósan csak — egy feltétel alatt.

Akkor, ha az emberi munkából nem hiányzik a szellem; akkor, ha a nagy anyagi alkotásokat teremtő munkát magasabb ihlet, a vallásnak szent ihlete vezérli.

Tomcsányi Lajos S. J.

Tanügy.

A hazai néptanítók mai — általában véve — tengődésnek nevezhető helyzete igazolja az alábbi két felhívás közzétételét, melynek helyet adni kötelességünknek tartottuk annál inkább, mert úgy vagyunk meggyőződve, hogy az elemei néptanítók csak az esetben lesznek a népnevelés megbízható apostolai, ha egyrészt a törvényhozás biztosítja jövőjüket, özvegyeik s árváik gyámolítását, — más részből, addig is, a míg ez bekövetkeznék, — mert kitudja, mikor kerül rájuk a sor? — a közjótékonykorság pártfogásában részesíti azokat is, kik a szó teljes értelmében nevezhetők a „nemzet nap-számosai“-nak, — a nélkül, hogy legalább napszámosként díjaztatnának. Már egy alkalommal fel is említettük, hogy néptanítóink legnagyobb részének fizetése alig, vagy éppen nem haladja meg az évi 200—300 frtot. Ilyen fizetés mellett a tanító gyakran népes családja tagjait még fentartani se tudja, annál kevésbé tud róluk úgy gondoskodni, hogy munkaképtelensége, avagy halála esetén — legalább egy ideig, koldulásra szorulva ne legyenek. Ez elszomorítóan szigorú helyzet javítására törekszik az „Eötvös alap“ és a „Győrvidéki tanító egyesület“, amaz a jelen évető szükségéin kíván enyhíteni, midőn a nemesen érző szívűekhez intázi szavait, utóbbi pedig az érdekelt köröket hívja fel csatlakozásra azon mozgalomhoz, melynek célja, hogy a törvényhozó testület valahára tegyen már a néptanítók anyagi jólétéért is valamit.

Egyébiránt az alábbi két felhívás és az utóbbi „emlékirat“ sokkal élénkebben szól önmaga mellett, hogy sem szükséges volna buzdító szavakkal bővítenünk.

Ájnljuk mindkettőt, s első sorban az „Eötvös alap“-ét közönségünk, főleg jótékony egyleteink, utóbbi néptanítóink szíves figyelmébe, — amatt, hogy a már 12 év óta áldásosan működő intézmény nálunk is ohajtott támogatásra találjon. — emezt pedig, hogy a törvényhozás elé terjesztendő kérelemhez megéne néptanítói kara is csatlakozzék.

Ösztönözni öhajtjuk, miszerint a csekély szolgáltatásra, melyet ez a közügynek teszünk, ne legyünk kénytelenek elmondani, hogy „Oleum et operam perditit.“

A magyarországi tanítók országos segélyegylete ügyében.

A magyarországi tanítók „Eötvös-alap“-ja, mely a hazai tanítók özvegyeinek és árváinak, valamint a nyugalmába lépő, kiérdemült agg tanítóknak 50—100 frtyai segélyösszegeket és a felsőbb iskolába járó, jelesen tanuló tanítógyermekeknek 50—100—200 frtyai ösztöndíjakat nyújt. Jótéteményeit felekezeti és nemzeti külömbökre való tekintet nélkül osztja ki. — Ezen országos jótékony intézet 12 évi működése alatt 129 róm. kath., 59 ev. ref., 59 ág.

pen megélhetett. S nem is volt az az ember, aki kétségbe esik. Annyi szeretetet tanúsítottak iránta, hogy halátlanság lett volna tőle zúgolódni.

Eleinte persze nehezen ment a gazdálkodás. De jóakarói beleoktatták. A patikáros, aki már szép birtokot vett, különösen megszerette a fiatal gazdát. Gyakran meghitta, hogy — mint mondta — oktatást adjon. S ezek az esték olyan kellemesen teltek el. A patikárosné még mindig szeretete. Meg hát, már nagy lány is volt a háznál. Eteleka is úgy szerette hallgatni azt a sok szép dolgot, a melyet ő is hallott már talán, de ezeket Dani egész másképp tudta előadni. Nem úgy, mint a papa, vagy a nevelőné.

Rövid idő alatt annyira beletanult a gazdálkodásba, hogy már ő kezdte oktatni a falubelieket, kik nem az újabb, előnyösebb mód szerint gazdálkodtak. Hogy — ő legalább azt hiszi — ez így vagy amúgy megmivelve több hasznot adna. Vagy jobb volna talán — az ő szerény véleménye szerint — ezt vagy ama fajta lábás jószágot tenyészteni, mert az erősebb mint a mostani, s a kik hallgattak rá, nem vallották kárát, — s ez neki olyan jól esett.

A patikusékhöz is gyakrabban járt, mint eddig, még akkor is, ha nem volt dolga. Mikor olyan szép volt az a leány. Ugy a szívébe hatolt az embernek annak a két ragyogó szemnek a sugara. Olyan igézete volt, úgy meg tudta babonázni az embert. Szerette ezt a leányt. Lázongó vérenek minden cseppjével. De hátha ő nem szereti. Retteggett ettől a gondolattól. Nevetségesen ügyetlen volt Eteleka közelében, s ha óráig el tudott egy kedvencz témája fölött beszélgetni máskor, most néma, szótalan volt, s ez bosszantotta őt. Összerezzen mint egy bűnös, ha az rá emelte azokat a gyémántnál ragyogóbb szemeket. Félt, hogy bűn az, ha bámulja őt. Ugy szerette volna, ha egy tekintettel is — bátorította volna.

A szerelemnek gyakran a véletlen jön segítségére. Daninak is segítségére jött egy — képviselőválasztás alakjában.

R. központja volt egy választó kerületnek, mely ember emlékezet óta ellenzéki képviselőt küldött. A központban elhatározták, hogy ezt a kerületet meg kell a kormány részére hódítani. Leküldtek jelöltnek egy „végzett“ földesurat. Hány van ilyen kezeügyében a kormányuk. A

hív. ev., 5 unitárius, 4 gör. kath., és 40 izr. vallásu. — összesen 295 tanító családot segélyezett s e célra együtt véve 22180 frtot utalványozott. Ezenkívül két ízben tekintélyes összegeket gyűjtött az árviz által sújtott vidékek tanítói számára és 9 év óta két egyetemi tanulóknak, kik vidéki tanítók fiai közül választottak, évenként 120—120 frtot juttatott irodai segédkezüikért, továbbá a tanítók országos árvaházát is 500 frtnál többel támogatja.

A tanítók ezen országos jótékony intézete azonban még ma is sokkal gyöngébb, semhogy kitűzött szép feladatának a legszerényebb mértékben is megfelelhessen. Évenként számos folyamodót üres közel kénytelen az „Eötvös alap“ jótéteményeit osztó országos bizottság elutasítani; pedig éppen most, ez idő szerint kezdődik az „Eötvös-alap“ legnehezebb korszaka, midőn napról-napra szaporodnak azon kiérdemült tanítók és tanítözvegyek, kiket pénzügyi tekintet folytán az 1875 diki országos nyugdíjtörvény csak azért zárt ki az országos tanítói nyugdíjintézet áldásából, mivel ezen törvény szentesítésének idejében már betöltötték volt életüknek 50-ik évét. — Ugyanezekért az „Eötvös-alap“-ot gyűjtő és kezelő országos bizottság azon alázatos kérelemmel fordul a hazának minden egyes hű gyermekéhez, különösen a népoktatás iránt melegen érdeklődő iskolászéki tag urakhoz és kir. tanfelügyelőségekhez: fogadják az „Eötvös-alap“ ügyét hathatós pártfogásukba és figyelmeztessék a hazának polgárait is arra, hogy emlékezzenek meg filléreikkel a haza legszegényebb napszámosainak jótékony együletéről.

A haza minden egyes néptanítóját pedig ezennel ismételve felszólítjuk, lépnie az azon néhány ezer lelkes kartársai sorába, a kik már évek óta hetenként 2—2 krral, évenként 1 frittal járulnak a kartársi közérület és szeretet szent oltárához, annyival is inkább, mivel hogy ha a hazának minden egyes néptanítója meghozná ezen aránylag csekély áldozatot, országos jótékony intézetünk évenként 25000 frttal gyarapodnék s a magyar tanítóság hozzá méltó önértéssel tekinthetne az „Eötvös-alap“-ra, mint olyanra, a mely még a németországi tanítók Pestalozzi-alapját is fölülmulja, nemcsak a célt, hanem áldásos működésének sikerét is tekintve.

Tisztelettel alulírtakkal készsággal iskoláink gyűjtő iverkekkel és alapszabályokkal minden egyes iskolai hatóságunk és iskolánk, a mint erre levelezési lapon felszólítottunk; eddigelő kibocsátott gyűjtővereknek gondozóit pedig alázatosan arra kérjük az „Eötvös-alap“ országos bizottságának nevében, legyenek szivesek azokat a gyűjtés eredményével együtt az „Eötvös-alap“ pénztárnokához, Orley János fővárosi igazgató-tanító urhoz (Budapest VIII. ker. ösz-utcai községi elemi iskola) legkésőbb 1888. január 10-ig beküldeni, hogy a Néptanítók Lapjának hasábjain a nyilvános nyugtatványozást eszközölhessük.

A midőn a magyarországi tanítók „Eötvös-alap“-jának érdekében felemelt eső szövegünket e becses lapok melyen tisztelt olvasóink kegyelme és pártfogásába ajánljuk, maradtunk kitűnő tisztelettel.

Budapesten, a tanítók „Eötvös-alap“-jának országos bizottsága nevében:

Péterfy Sándor, Luttenger Ágost, elnök. titkár.

Nagyon tisztelt testvéregyesület!

Szeretett kar- és bajtársak! A néptanítók sorsa valópontra jutott. Tengernyi panasza országiszerte annak hanyarúsága miatt, s minden beavatott át van hatva a meggyőződéstől, hogy azon mihamarabb segíteni kell. Nem is késnek az indítványokkal jó tanácsokkal, s ezerte megy a javaslatok száma, melyeket ez irányban közzétettek. Ki tagadná, hogy e javaslatok bár mellekes dolgokban eltérnek, legnagyobb részt érdemleges megoldásit nyújtják a főkérdésnek? Nem azok számát akarjuk mi szaporítani, hanem a szavak teréről valahára a tottek mezejére kívánunk lépni. A szavakból elég volt, mindenki várja a tetteket és pedig első rendben azokt, akiknek érdeke forog szövegben, a tanítóktól. Es mi az első lépés? Egyesülés, tömörülés! Az országos tanítógyűlés el van odává! — de ott van az országgyűlés, minden vitális ügynek közös fóruma és döntő kamarája! A sajtó előkészítő talajáról át kell tennünk ügyünket a parlament csarnokaiba, hogy az

patikáriusra, mint befolyásos emberre, nagyban számítottak. S ki tudja mily igézetekkel, rá is vették a pártelnökségre. Ez meg viszont Danira számított, kinél az egész kerületben nem volt népszerűbb ember.

Megindult tehát tükön és nyíltan a korteskedés. Ki is tüzték már a kandidálót gyűlést. Eljött a jelölt is. A kerületből is számosan begyűltek még hivatalon is. Dani is elment a gyűlésre, pedig nem volt az egész dolog nyéne. A patikárius egy fényes — talán éppen Dani által készített — beszéd végén nagyágotai Ágotai Boldizsár urat ajánlotta képviselőjelöltnek. Ekkor felállott a szomszéd Bökkönyös falu jegyzője s rövid magvas beszédben, számos elvtársai nevében — Keresztes Danielt ajánlotta függetlenségi jelöltnek. Eljen. Mint a zúgó vihar hangzott ez az eljen, még az asszonyok is kiáltottak, s ebben a pillanatban már 6—7 száz választónak kalapja mellett ott diszlett az „éljen Keresztes Daniél“ kórkárda. Tehát előre főttek ki a nép maga, kortes nélkül. — Daniél egész meg volt zavarodva. Isten látja lelkét, ő nem volt rá elkészülve. A kormány emberei elhagyták a gyűlést. A patikárius szeméől kiolvashatta azt, hogy ezzel a gyűléssel el van temetve a boldogsága, mint akkor a jövője. Jó barátai unszolták, hogy beszéljen a néphez. Egy szavával ezer választót szerre magának. Felállott a rögtönzött szöszékre, megkösönte a bizalmat és egy nappi gondolkozási időt kért. „Megadjuk, nem adjuk, éljen Keresztes Daniél, éljen a képviselőnk“ hangzott zúrzavarosan, s a bükkönyösi jegyző, ki az egész dolog rendezője lépszott lenni, kérte a választókat, hogy a múltányosság szempontjából, kedves képviselőjelöltünknek programbeszédre megtartására adjunk egy napi halasztékot. Ebbe azután a választók is megnyugodtak.

A legboldogtalanabb ember az egész kerületben Dani lett. Ott volt az utolsó lépésön, mely ama magasba vezet, melyről ő gyermekkorában álmódzott, s mely az ifjut nem hagyta nyugodni. Tudta, hogy ez lenne az a tér, a melyen ő tudna tenni, eselekedni, hol még hasznossá tudná magát tenni — de Eteleka nélkül. Mit ér az élet, a fényes jövő Eteleka nélkül. S ha ez most nem hiszi azt el neki, hogy ő ezen dolog fölül semmit sem tudott, s ha alattomos ravasz embernek hiszi, s megvetéssel fordul el tőle. Nem, ezen áron nem kell képviselőség, nem kell semmi.

állam törvényhozó hatalma vegye azt kezeibe és segítse diadalra. De nem szörvanyos vidéki interpellációk alakjában kell előterjesztenünk ügyünket, hanem minden tanítóegyesület iparkodjék megnyerni saját orsz. képviselőjét; ha ez sikerül, meghódítjuk az egész parlamentet pártkülömbőség nélkül, s akkor bizton számíthatunk győzelemre.

Olvassátok el mellékelt kiáltványunkat, tegyétek azt magatokévé, egészítsétek ki vagy írjátok le újra; s mint a saját kebeletekből eredtetet küldjétek vagy vigyétek el orsz. képviselőtöknek, mint aki választókerülete minden jogos kérelmét köteles teltsége szerint előmozdítani. Egy ember szava elhangzik; de amit negyedszáz ezer ember egyesült akarattal kér, azt nem lehet agyonhalgatni, keresztöltör az a márványfalakon és felveri azokat közönyükből, kik eddig süketek voltak a szegény néptanítók kiáltásai iránt. Aljlatok tehát mellénk, tömörüljétek össze! tudjátok: egyesülésben az erő és diadal, szétforgácsolásban tehetlenség és vereség.

Közös szent ügyünket lelkes felkarolástokba ajánlvá, maradjunk

Győrött, 1887. okt. 12-én tartott központi választmányi ülésünkből

szerető kartársaitok,

a győrvidéki tanító-egylet tagjai nevében

Nagy Lajos, egyleti elnök.

Nagyságos országos képviselőnk!

Az N. N. tanító egyesület, bár elyben kezdettől fogva helyeselte a néptanítók anyagi helyzetének javítására czélzó törekvéseket, mindaddig tartózkodó állást foglalt el, várván, míg az ügy a nyilvánosság terén annyira fejlődik, hogy alapos remény lehet azt diadalra juttatni. S úgy hisszük, ez idő már elérkezett.

Most, midőn az anyagi reformtörekvés hullámai egész területén felzavarták a paedagogiai világ csendes víztükrét, midőn a legszűkebb tanítói tanácskozmánytól a parlament üléseig a tanítók helyzetének javítása lelkesíti a szószokokat, midőn a sajtonak rokonszenve osztatlanul mellettök nyilatkozik, midőn a néptanítók kéré hangja a Lajtától a Hargitáig egy hatalmas akkordba olvad össze: okvetlenül fel kell emelnünk szavunkat.

„Tudomány, egészség, vagyonosság.“ E jelszót írta zászlajára közoktatásügyi miniszterünk.

Oly vagyonosság alatt, mely hivatva van az ország jólétét biztosítani, esakis harmonikus vagyis arányosan elosztott vagyonosságot érthetünk; oly vagyonosságot, melynek áldásában minden állampolgár részesül, nem csupan a közvetlen anyagi érdekeket üző osztályok, hanem az ország szellemi érdekeit képviselő állásuak, tehát a néptanítók is. „Midőn Isten a társadalom alapítását elhatározta, azt akarta, hogy mindenki meglelje abban boldogságát és a saját érdeke által legyen hozzákapcsolva“ — mondá Bossuet híres állambölcsész. Tudta é, hogy az életet nem erénybősök, hanem közemberek alkotják, főképp pedig a családapok, kik ha maguk emelkedett lelkiülettal viselnek is a szegénység terheit, de midőn ehez gyermekeik és szenvedő nejük sápadt arcába tekintenek, elhagyja őket a fenkölt érzés és megszólamlk keblökben a közönséges ember. Nos, hát kapcsoljuk a néptanítót is saját érteke által a társadalomhoz, adjunk neki megfelelő anyagi részt, hogy kedvvel és lelkesedéssel működhesék feladatán.

De hát nincs a tanítónak rendes jövedelme? Nincs neki 300 frt biztosított minimuma? Van; ámbar sokszor csak papíron. Elég derekség kell ugyan hozzá, ennyiből tisztességesen megélni, de tulajdonképen nem ez teszi sorsát súlyossá, hanem az, hogy kitől és hogyan kapja? Kinek a kezébe van letéve egész létele? — A néptől és a népébe.

Nem kell magyaráznunk Uraságod előtt, hogy mily sajnálatra méltó a helyzeté annak a hivatalnoknak, kinek az anyai oldalról nyomott és sarezolt köznep jóakaratóból kell élnie, szolgálóleükéte szolgálja az, sokszor koldusok koldusa. Ez magyarázza meg azon sajtóságos tüneményt, hogy midőn egy tanító állást hirdetnek, valóságos népvándorlás indul meg érte; s a 24 ezer tanító közül 4 ezer állandóan utazik, állást keres, cserél vagy e czézből jön-megy. Ez tarthatatlan, szöngyenletes állapot. Oly vagyont kell a tanítónak biztosítani, mely őt hivatalában önállóvá, működésé-

Elindult a patikáriusékhöz tanácsot kérni. A kormány jelöltje már elutazott. A patikárius igen hűden fogadta. Hogy ő sajnálja nagyon a történeteket, de ezek után utjaik szétválnak, ott hagyta a faképnél. Dani egyedül maradt a szobában csaknem megkövültén. Ekkor a szomszéd szobából megjelent a nemtő angyal olyan bájosan, olyan imáandóan, mint Dani sohasem látta. Egy kokárda volt a kezében, egy keresztés kokárda. „Ezt én adom önnek“, mondta alig halhatóan.

„Most már győzőm kell — szölt, a boldog leánykát keblére ölelve — győzelemre kell vinnem ezt a jelvényt. Önért, te érted édes szerelmem, mindenem.“

Nem is volt az korteskedés. Nem lett volna ott az ellenjelöltnek — a patikáriusén kívül — egy szavazata sem. Ugy várta mindenki azt a napot, mikor azt az embert, aki test volt az ő testükből és vér az ő verükből, hogy azt az embert vállakra emeljék, az ő szeretett képviselőjüket. Aki megérti őket, aki tudja hol fáj nekik, s aki tudni fog módot találni, e seb gyógyítására.

S ekkor megint közbe szölt a sors, a nemezis.

Ugy fájt Daninak e jelöltség. Naponta látta Eteleka kisirt szemét, bánatos arcját. Tudta ő jól, hogy mit jelent ez. Tudta, hogy a patikárius makacs, hajthatatlan. Sőt azt is hallotta, hogy Etelekát oda akarja feleségül adni annak a volt jelöltnek. Nem és ezerszer nem, ilyen áron nem kell a képviselőség.

Most könnyebb volt az elhatározás. Oda ment még egyszer a patikáriushoz, azt mondta neki: „Uram, nekem ez a képviselőség nem kell, adja oda a kinek akarja, csak a leányát, csak Etelekát adja nekem. Léptessen fel akárkit s én kezeskedem, hogy megválasztják. Csak Etelekát adja nekem. Az örög egészen elérkeznyedett.“

„Gyémánt vagy kedves fiam, megérdemled, hogy boldog légy,“ s oda vezette karjaiba a tulboldog Etelekát.

Harmadnap tudta az egész kerület, hogy Dani lemondott a képviselőjelöltségéről. Azt is tudták, hogy miért. — Boszankodtak, de nem vették rossz néven tőle. Boldogságot keresték, s azt megtalálta képviselőség nélkül is.

Nagyágotai Ágotai Boldizsárt a patikárius annak idején 30 választó jelenlétében egyhangulag képviselőnek kiáltotta ki.

ben függetlenné teszi, függetlenné nem a fölötte szükségképpen álló felsőbbbségtől, hanem illetéktelen közegek beavatkozásától, nyomasztó gondok, elmaradások, adósságoktól s az ezekkel szükségképpen összekötött önértető megaláztatásoktól.

Ezen siralmas állapotok megszüntetése végett következő reformokat kell életbe léptetnünk:

1. A falusi néptanítók fizetésének minimuma 600, a városiaké 800 frt legyen. Fizetik az iskola fenntartói. — A felekezetek, reméljük, szívesen elfogadják a javítást, valamint 1868 ban az első megállapítást.

2. Ötödéves pótlékul e fizetések 5%-át kapják. A 600 és 800 frt fizetéssel jól egyformára tesszük a tanítói állások jövedelmét, az ötödéves pótlékkal pedig teljesen helyhez kötjük a tanítót.

3. 30 évi szolgálat után, munkaképtelenség eseteire teljes fizetéseket kapják, és pedig 500-at az országos nyugdíjalapból, a többi az iskola fenntartóitól. Egyébként pedig tartoznak 40 évig szolgálni, hogy ugyanezt a nyugdíjat nyerjék.

S kitől, mely hatóságtól lehet ezen reformot remélni? Nézetünk szerint e kérdést másképp, mint országos törvényhozás útján sikeresen megoldani nem lehet. De mi csak a szükséges nyomtatékat, szankeziót várjuk az állami törvényhozástól, az elintéztést, fogyanatosítást más hatóságnak szánjuk.

Négy tényező az, mely jelenleg a népiskolaügyre befolyást gyakorol: az állam a felekezet, a község és a megye. Melyik fogja a végzést fogyanatosítani? Az állam újabb időben sok jóakarót mutatott a tanítók érdekében, de nem hisszük, hogy a jogaikra féltékeny felekezetek az iskolaügy e fontos fogantuját hajlandók volna kezébe adni. A felekezet maga is világi hatalomra szorul végzései érvényesítésére, s a végrehajtás rideg karjával megsemmisíthetné hivi ragaszkodását, a község épen az, melynek önkényétől a tanítók e tekintetben szabadulni kívánnak. Marad tehát a megye, alkotmányos jogaink ezen palládiuma, mely a végrehajtási funkziót iskolaügyekben amugy is teljesíti. A megye törvényhatóságát oly egyének képezik, kik nem az elvont állameszmét képviselik, mint államhivatalnokaink, hanem a közelfekvő viszonyokat és érdekeket tekintik, miért is nagyobb bizalommal találkoznak a különféle iskolai tényezők részéről. Oda kell tehát hatnunk, hogy vállaljon a megye teljes felelősséget a tanítók szerződési járulékaik behajtása iránt és szedesse be közegeivel, ne a tanító kértére vagy panaszára, hanem hivatalból, mert végre is, ha a minimumot, mint javasoltuk, felemeljük, a dolog Achilles-sarka mégis csak az marad, hogy ami stipulálva van, az győltökös, megaláztatás, hátralék és hiány nélkül pontosan kiszolgáltassék.

Bizalommal teljesen kérjük ennél fogva uraságotat, mint a törvényhozó testületben minden ügyünk képviselőjét, érdekeink védelmezőjét és szószólóját, méltóztatssék a javaslatunkat magáévá tenni s midőn a közzévitésügyi tárgyalások napirendre kerülnek, annak fogyanatosítása érdekében hathatós szavát és szavazatát lelemelni.

Egy üdvö. határozat.

Kir. tanfelügyelő f. évi 930. sz. alatti előterjesztése a tankötelezettség végrehajtásának ellenőrzése tárgyában.

Járásbeli szolgabírák és városi polgármesterek utasítatnak, a községi előjáróknak, illetve az ezzel megbízott városi tanácsnak vagy kapitánynak meghagyani, hogy az iskolai mulasztókat és nem járókat feltüntető kimutatásokat — két hetenként minden iskolaszéktől követeljük be, a mulasztók, illetve iskolába nem járók szárait 50 krtól 4 frtlig bírságot adják, ezen bírságpénzt az erre jogosított helybeli iskolászek elnökének vagy iskolai gondnoknak hiányzó tanszerek beszerzésére közvetlenül adják át s az arról nyert, hivatalos nyugtát a községi előjáró által aláírt kimutatással, legkésőbb pedig a következővel a kir. tanfelügyelőnek egyenesen küldjük be.

Azon körülmény, hogy mulasztó, illetve iskolába nem járó nem volt, nem fogadtatik el oknak a mulasztási kimutatás el nem készítése vagy az előjáróság általi visszataratására, mivel ez esetben is a tankötelezettség pontos végrehajtásának bizonyosságául a kimutatás első rovatában ugy a mindennapi mint ismétlő iskolába járó tanulók száma külön-külön kimutatandó s felterjesztendő.

A bírságolásnál utolagosa mentességnek csak orvosi bizonyítván alapján van helye, miért is a szülők előre figyelmeztetendők a községi előjáróság által, hogy netalán megbetegedett tanköteles gyermeküket a betegség kezdetén jelentsék be a tanítóknak.

Teljesen vagyontalan szülők a bírságot az iskola, az iparkert körüli közmunkával tartoznak leszolgálni, ha szegénységüket a lelkész által is aláírt bizonyítvánnyal igazolják.

Minden község saját tankötelesei törvényszerű iskoliztatásáért felelős lévén, a mulasztási kimutatások azon 27 községből is kéthetenként a kir. tanfelügyelőhöz betérjesztendő, hol helyben iskola nincs s a helybeli tankötelesek egy szomszéd község iskolájába jának.

Azon községi előjárók, még pedig bíró és jegyző együttesen, városokban az ezzel megbízott kapitány vagy tanácsnok, kik a mulasztási kimutatásokat kéthetenként bekövetelni, felterjeszteni vagy a mulasztókat szabályszerűen bírságolni elmulasztanak, minden egyes mulasztás esetén 1—1 frtnyi bírsággal fognak büntettetni.

Ezen bírság a közigazgatási bizottsághoz bírtokon kívül való fellebbezési jog mellett a kir. tanfelügyelő felhívására a szolgabíró illetve polgármester által hajtatik be s a kir. tanfelügyelőhöz küldendő nyugta mellett a jegyzői nyugdíjalap, illetve a községi szegények pénztárába beszolgáltatattik. Hasonlóan büntettetnek azon előjárók is, kik a kimutatást kiürő tanító, illetve az azt ellenjegyző iskolaszéki elnök ellen észrevételt tesznek, mivel nekik egyéb teendőjük nincs, mint a kimutatás alapján a végrehajtást eszközölni s oda hatni, hogy a községben tartózkodó valamennyi tanköteles iskolába pontosan járjon s azt törvényes ok nélkül elmulasztja. Azon tanítók ellen, kik a mulasztók, ide értve első sorban az iskolába még fel nem adott tanköteles gyermekek kimutatását, ki nem írják, kedvezésből vagy félelemből egyes mulasztó vagy iskolába egyáltalában nem járó bár más felekezethez tartozó, de helyben lakó gyermeket a községi előjáróságtól átvett összeírás alapján kihagyának, saját költségükre fegyelmi eljárás indítatik.

Miről kir. tanfelügyelő, városi polgármesterek s a járásbeli szolgabírák által valamennyi község előjárói kézbesítési iv mellett azon utasítással értesítetnek, — hogy meny-

nyiben azt ez évben még nem tették volna meg — ezen rendeletet újból valamennyi helybeli lelkész s iskolaszéki elnökkel, tanítóval közöljük, ennek igazolására a vett rendeletre ezek látomásait rávezetessék, nem különben azt a szülők tudomására szokott módon tegyék.

Városi polgármesterek pedig az ezen rendelet végrehajtásával megbízott tanácsnokot vagy kapitányt ide jelentsék be.

Menyiben a kimutatáshoz szükséges nyomtatványok már elfogytak volna, ez iránt a kir. tanfelügyelő megkeresendő.

Kelt a közg. bizotts. Rimaszombatban, 1887. évi október hó 10-én tartott üléséből.

Bornemisza László, alispán h. elnök.

Értesítés.

A m. kir. 5-ik honvéd huszár ezred parancsnokságának felhívása folytán van szerencsém az alábbi hirdetményt a megye gazda-közönségének tudomásvétel s mihez tartás végett tisztelettel közzé tenni. — P.-Apáthi, 1887. nov. 2.

Vajda Gyula, g. e. titkár.

Hirdetmény.

A m. kir. 5-ik honvéd huszár-ezred pótlóvázó bizottság által folyó évi november hó 14-én délelőtt 9 órakor. Tornállyan készpénz fizetés mellett pótlóvákok fognak vásároltatni.

A lovaknak tökéletesen egészségeseknek, jól tápláltaknak és hibátlanoknak kell lenni. Magasságuk 155—166 centiméter, koruk 5—8 év körül legyen. Lovak, melyek ezen követelményeknek meg nem felelnek, nem fogadtatnak el.

Az ár a ló minőségéhez képest, alku szerint 200-tól egész 300 forintig állapítatik meg, s a kialakított összeg — a lólevél előmutatása után — a hely színén fog kifizettetni.

Felhívatnak a lótenyésztők és lótulajdonosok, hogy miután ezen pótlóvázasnál lovakat sokkal jobban értékesíthetik, mint bármely más alkalommal, annál fogva eladó lovaiknak minél tömegesebb előállítására — saját érdekükben iparkodjanak.

Kassán, 1887. évi október hóban.

Gróf Schlippenbach István, s k.

alezredes-ezredparancsnok és a m. k. 5. honvéd huszár-ezred pótlóvázó bizottság elnöke.

Hírek és vegyesek.

Hymen hír. Kármán Ilonka kisasszony, Kármán Sámuel helybeli könyvkereskedő leány e hó 2-án, szerdán esküdött örök házastul Löwy L. Mór budapesti kereskedőnek. Az ünnepegy legszebb családi körben folyt le. Tartós boldogságot kívánunk az új párnak.

Adomány. A rima-murány-salgó-tarjáni vasmű részv. társaság igazgatósága, valamint annak műszaki vezérigazgatója Borbély Lajos ur, ismét egy hazafias ténynyel szaporították közéletünk terén szerzett érdemeiket, előbbi 100, utóbbi 50 frtot esatolván újabb a gömörmegegyi magyar közművelődési egyesület számára tett alapítványaihoz, melylyel azok 400, illetőleg 100 frtra emeltettek. — Ugyan lesz-e valami hatása e szép példának megyeük azon „urai”-ra, kikhez az egyesület már többször, de mindig eredménytelenül intézte kéréseit?

Gyászhir. Melyen elszomorító, megrendítő veszteség érte Kern Adólf helybeli kereskedő polgártársunkat és nejét szül. Kellner Olivét e hó 1-ő napján. Családjuk büszkeségét, gyermekeik nagobbikát, főiskolánk első osztályának növendékét, Jenőt tépte le keblükről a halál, még pedig váratlanul. A kedves, minden ösmerős által szeretett gyermek, hűléből származott, alig 4 napig tartott betegség után fejezte be rövid életét, hogy a szülők szívében — talán sokáig betölthetetlen ürt, a fájdalomnak csak lassan apadható forrását hagyja maga után. — E mérhetlen esapás okozta keserűség ellen valóban nem adhat enyhítő vigaszt más, mint a menyeyi atya bölcsességébe vetett bizodalom, melynek — az e hó 2-án történt temetés alkalmával — a díszes kis ravatal előtt Glauf Pál ev. lelkész elmondott imájában igazán megható szavakkal adott kifejezést. A népes gyász kíséret sorában ott láttuk közönségünk előkelői legnagyobb részét, a gymnásium összes növendékeit tanáraik kíséretében, kik bizonyára őszintén igyekeztek volna felszárítani a keserű könyveket, melyek a kedves gyermek koporsójára hullott rögöket aztatták. Ó, ha a részvétől új életre kelhetnének a halottak! A temetési szertartást Tóth Béla VII. oszt. tanuló igen szép beszéddel zárta be, melyet közelebbi társaink számára tartottunk fen.

Farmosi Hoilló Bertalan, rimaszécsi m. kir. postamester — mint részvétellel értesülünk — e hó 3. napján esti 10 órakor elhunyt. A temetési szertartás tegnap d. u. 2 órakor ment végbe Rimaszécsen, honnan a megboldogult tetemei, a családi sírholtba helyezése végett, még ugyanaz napon átszállítottak Harmacra. — Övegyén Kisgergely Karolinán kívül 4 gyermek s nagyszámu rokonság kesereg elhunytá felett.

Kegyeletes ünnepély. Ritka, megható jelenet folyt le, november 1-én a községi iskola tanácstermében. Ezen a napon bucsuzott el ugyanis a községi iskola tantesztülete Kemény Bertalan veterán kartársuktól, — ki városunkban teltött 32 és fél évi kitünő sikerű működése után, — saját kérelme folytán — nyugalomba lépett. — A tantesztület körében megjelent Kemény Bertalant volt kartársai üdvözölték. Tökölly József igazgató könynyekre indító, meleg szavakban tolmácsolta a tantesztület érzelmeit, egy részről örömet fejezte ki a felett, hogy a nehéz és fáradságos munka után rég kiérdemelt nyugdíjazásban részesülhet, másrésztől azonban sajnálattal szolt távozásáról. — Ugyanez alkalommal lett a tantesztület által folyó év szeptember 12-én tartott gyűlés jegyzőkönyvi kivonatának, valamint az iskolaszék által díszesen kiállított 32 és fél évi kitünő sikerű működésért elismerő okirat átnyujtva is. Ezeknek átvétele után a könynyezés meghatott Kemény Bertalan keresett szavakban köszönte meg, volt kartársainak iránta táplált érzelmeit.

Titokzatos halál. Antal János lukovistyei bíró a mult szombat a legjobb egészségben indult haza a helybeli betivásárról. Utközben kis főfájásról panaszkodott. Hazamenet egy utjába eső faluba betért s ott dolgát elvégezvén, két nőrokonra kíséretében hazafelé vette útját, szekerét már előbb elküldvén. Az asszonyok csak rövid uton kísérték el, szintén visszamentek, de Antal János sem szombaton sem

vasárnap nem jött haza, s hosszas keresés után harmadnapra találták meg, de már csak — ugyszólván — felosztásnak induló hulláját.

A gömörmegegyi ált. tanító egylet rimaszombati köre f. évi október hó 27-én Tiszolezon tartá őszi körgyűlést. Ez alkalommal próbatanítást tartott Joses Jolán k. a. a rimaszombati ev. leányiskola tanítónője, tárgyalván a tiszolezi áll. népiskola V. osztályában egy olvasmányt. A köztet- széssel fogadott tanítás után a tisztújítás ejtetett meg, mely alkalommal elnökké Czizkora István, jegyzővé Füzessy Márton választattak meg egyhangulag. A gyűlés becsét emelte azon körülmény, hogy azon megyeak kir. tanfelügyelője is megjelent s szokott kedves modorával ismertette azon törvények és rendeleteket, melyek az iskolát és a tanítókat közelebről érdeklik. Ez után több rendbeli egyleti ügy intézetett el. A gyűlésen részt vett több egyleti tagon kívül Tiszolez város előjárósága, a tiszolezi áll. iskola gondnok-sága, a tiszolezi ev. népiskola tantesztülete s több tanügy-barát.

Halottaink emlékének, mint minden évben, ugy ez idén is, meghozta közönségünk nagyobb része, minden szentek napja estején, kegyeletének szokásos adóját. Koszoruk, virágok borították a komor sírokat, — ezer és ezer lángoeskák igyekeztek beragyogai az enyészeti birodalmát, melynek alkalmi fénye mögött bizony-bizony még feltűnőbb vala a sötétség. — Mi elismerjük, hogy a gyász ilyen költséges esteli pompájában van valami feltűnő, de ki tagadná, hogy — tiszteletre méltó kivételeket engedve, — epp e feltűnés teszi kétes értékűvé magát a kegyelet őszinteségét is. Azt is tudjuk, hogy a sírok kivilágítása még a keresztényiség első századaitól számtja eredetét, de hogy ez maig pazar fényűzéssé vált, az valóban olyan sötét háttér, mely épen a temetőhöz legmúltalább. Halottaink emléket bizonyára fényesebbé tehetnék az által, ha nevéükben a sírjaik tulságos pompájára szolt költségekkel gyarapítanók a közjótékonyaság oltárán égő lángok olaját.

Gyermek szini előadás volt a közelebbi mult hó 31-én a helybeli felsőbb leánynevelő (Faly) intézetben, hol a növendékek előbb német nyelven adták elő Krug S. „Az elvarázolt herceguő” (Das verwünschene Prinzchen) című egy felvonásos gyermek vigjátékát utóbb pedig Macó János „Az új év” című képletet mutatták be. — A vigjáték előadását nem mondhatjuk minden részében sikerültnek már csak azért sem, mert a parányi színpad nem engedte meg azt az élénk mozgást, mely a gyermeki élet eleveenségének elengedhetlen feltétele. Egyébiránt a szerepelt apróságok betanítása dícséretére vált a rendezőségek, a szereplők közül, különösen a kis Kati herceguő (Vidovits Teréz) tüntette ki magát elég jól hangsúlyozott eszevegeésével. De a többiek is, Teréz (Baksay Gizella), Fanny (Miskolczi Margit), Felix (Greczmacher Ida) és Babet komorna (Bródy Matild), 1887. év (Szalontay Gizella) 1888-év (Madarász Anna), a tavasz, nyár, őszi tél (Kishouthy Anna, Baksay Gizella, Henney Margit, Bródy Margit) oly szépen szavaltak, hogy méltán illelő egy őket, mint a betanításukra vállalkozott nevelőnőt feltetlen dícséret. Őszintén szólva, mi is osztjuk azok véleményét, kik az ilyen es ehz hasonló képletet előadását, s hozzá egy kis — a gyermek kedély világának körébe tartozó — éneket, dalt szivesebben hallgatnak meg minden gyermek szindarabnál, még ha német, avagy francia nyelven adatik is elő. Elismeréssel emlékezünk meg a csinos kiállításról, s egy némelyik szereplőnek igen izléses, jelmezszerű öltözékéről. Altalában véve az est élvezetes volt. A közönség, mely tetszésének gyakori tapsokkal, „éljen”-ekkel adott meleg kifejezést, a szó szoros értelmében zsufolásig betöltötte nemesak a tantermet, de még az ahoz vezető lépcsőt is annyira, hogy épen nem tartanók kozkzártatott vállalatnak, ha közelebbi alkalommal tágasabb néző térről lenne gondoskodva. Ennyit az előadás erkölcsi sikeréről, bevételét, melynek tisztán fölmaradt része a budapesti „Mária-Dorothea” egyesületnek küldetett be, alábbi számadás tünteti fel.

Nyilvános számadás. A „Mária-Dorothea” egyesület javára mult hó 31-én a helybeli felsőbb leányiskola növendékei által tartott szini előadás bruttó jövedelméből 16 frt 32 kr. kiadás levonása mellett 38 frt 98 krt eredményezett. Felülfizettek: Kalchbrenner Húgóné (Hélpárol) 1 frt 40 kr. Dapsy Vilmos, Csider Károly, Madarassy Dezső 1—1 frt. Bruckner Ferencz, Baksay József, Bródy Bertalané, Bernáth Gyula, Káposztás Józsefné, Holländer Lajosné, dr. Zehery István, N. N. 50—50 kr. Széplaky Pálné 10 kr. Fogadják az egyesület őszinte köszönetét.

Felelős szerkesztő: RÁBELY MIKLÓS.

Magán-hirdetések.

GÖMÖRI EDE SÖRCSARNOKA RIMASZOMBATBAN.

Alólírott tisztelettel hozom Rimaszombat város és vidéke n. é. közönségének tudomására, miszerint e hó elsejétől **söracsarnokomban** egy elsőrendű bécsujhelyi virslis kitünő készítményei is kaphatók. — Sok utánjárás mellett sikerült csak elérnem, hogy fentemlitett bécsujhelyi hentestől **naponta friss szállítmány** érkezék a legkitünőbb **knackwurst, saffaladé, frankfurti és kis tormasvirsliből**; a melyekből a legjutányosabb áron szivesen szolgálók bárkinek nemesak söracsarnokomban. hanem nyers állapotban házhoz hordva is.

Rimaszombat, 1887. november 4.

GÖMÖRI EDE, vendégglős.

Mészáros tanulól

egy jó családból származott 13—14 éves, erős testalkotással bíró ifjú azonnal felfogadtatik **Susztek József** rimaszombati mészáros mesternél. — Bővebb értesítést nyerhetni ugyanott. 4—*

Üzleti értesítés.

Alólirott tisztelettel hozom tudomására a n. é. közönségnek és t. vevőimnek, miszerint

czukrászdámat

a közelgő téli időnyre dusan elláttam minden ez üzlethez tartozó szolid czikkekkel. — A theázó-közönség figyelmét különösen felhívom a nálam kapható különféle kitűnő faj tea és rumra, nemkülönben a naponta frissen sült mindenféle sütemények- és czukorkákra.

Torta vagy másféle rendeléseknél, mint eddig, úgy ezután is főkötelességem lesz a figyelem és pontosság mellett oda törekednem, hogy a n. é. közönség megelégedését megnyerve, azt továbbra is megtarthassam.

Abonenseket reggelire: (kávé és egy darab sütemény) havi 3 frt 60 krjával fogadok el.

Végül nem mulaszthatom el a n. é. közönségnek — az eddig irányomban taustított — szives pártfogásaért köszönetemet kifejezni és kérni, hogy azt a jövőre is részemre fentartani sziveskedjék.

Rimaszombat, 1887. november 1-én.

Teljes tesztelettel.

RAKOTTYAI DANÓ, czukrász.

Gyümölcsfák.

A rimaszombati városi gyümölcsiskolában **őszi kiültetésre** 1000 db 3—4 éves, erős példányokban, különféle alma-, cseresznye- és meggyfa-csemeték eladó. — Ezek közül 600 dbnak az ára 100 darabonként 40 frt, 400 darabnak az ára pedig 100 darabonként 25 frt.

Megrendeléseket elfogad **Wikoukal Henrik** városi kertész.

Alapított 1816-ban.

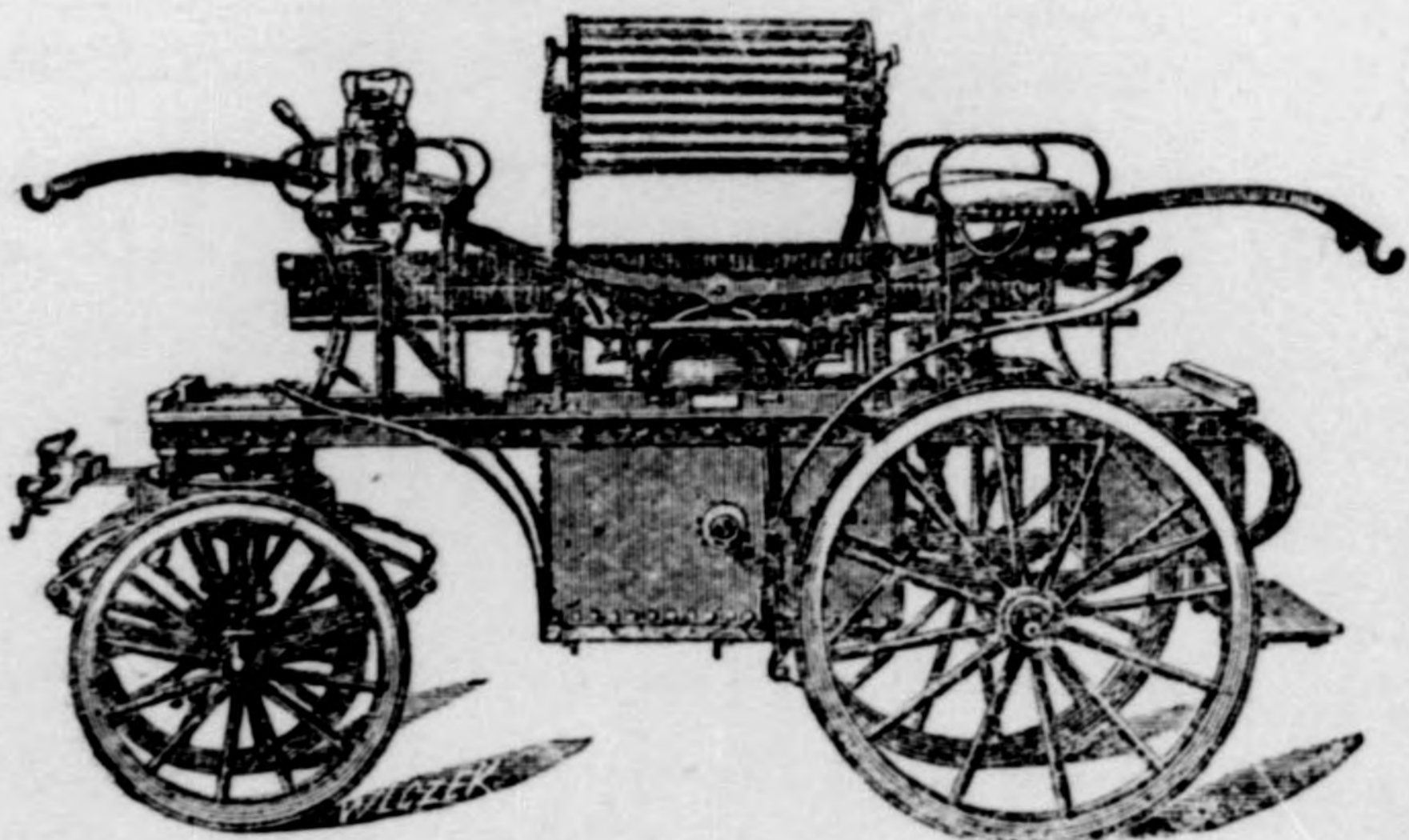
Seltenhoffer Frigyes fiai

legelső magyar, cs. k. szab.

tűzoltó-szerek, gép-szivattyu, kutgyára, harang- és érez-öntöde

Sopronban. 5—*

Ajánlja a t. községi elöljárók és t. gazdaközönség b. figyelmébe, saját soproni gyárában készült legjobb szerkezetű és legnagyobb munkaképességű **tűzifcskendőit**, minden nagyságban,

ugyszintén **gőz-szivattyu- és tűzoltó felszereléseket legoleosabb árban**; elfogad továbbá **harangöntéseket** és minden e szakmába vágó gépezetek készítését és javítását. — Minden általa készített gép munkaképességéért és kitűnő szerkezetéért **öt évi jótállást vállal.**

Mindennemű felvilágosítással legkészségesebben szolgál felsőmagyarországi képviselője:

GESCHEIT BÉLA,
Putnokon és Tornallyán.

Hazai gyártmány.

ENGEL ADOLF

DIVATKERESKEDÉSE

RIMASZOMBATBAN.

MENYASSZONYI KELENGYÉT

is meg lehessen üzletben vásárolni, a miért is igen nagy raktáram van a következő czikkéből:

Rumburgi vászon „May és Hochfeld“-féle gyártmány, $\frac{3}{4}$ és $\frac{1}{2}$ széles lepedő- és paplanlepedő-vászon, hollandi, irlandi, rómer-szálti steinbargi, bari és frankstätti ezerna-vásznak Püdeeki, miszteki és grülichi pamut-vásznak $\frac{3}{4}$ $\frac{1}{2}$ és $\frac{1}{4}$ -es chiffonok. Az oly kevé t és jónak bizonyult eretoni kamuka-esinvatok (damasz-gradi), ezerna és pamutból szepeességi és szileziai fehér és szines abroszok, a ztalkendők és esemege-kendők Pohár, tányér és portörő ruhák Kamuka, sávolyos és frottier-törülközők, táleza-kendők, tablek és asztalfutók. — Kanavászok 30 és 35 rőf hosszúak a leg zolidabb színekben és különböző minőségben. — Paplanok selyem, satén, cachemir és er-tonból Zsebkendők fehér és szines széllel, egészen szinesek vászon és battiszból. Pique és zsinóros barehet továbbá fehér atlasz-barehet kiváló jó minőségben. Derékalkak és matréczkelmék.

Óriási nagy raktár férfi és női öltönykelmékben, és mintán egy kiváló ügyes szabóval állók összekötésben, azon helyzetben vagyok, hogy kívánatra egy egész öltönyt vagy téli kabátot 24 óra alatt elkészíttethetek.

Készülnek nálam a legújabb szabásu reggeli és utcai öltönyök, szalon-öltönyök, frakkok, Menchikoff, Havelok- és Hamilton-felső-kabátok (Überzi her) és téli kabátok urak és fiúk számára. — Miután a legfinomabb hozzávalókkal rendelkezem, a jó szabásra és elegans kiállításra pedig nagy figyelmet fordítok. Üzletem ezen része bátran kiállja a versenyt bármely hasonrangu fővárosi üzlettel.

Nem szándékom e helyütt fentjelzett czikkeim oleoságát kiemelni, elég bizonyíték azon szilárd ragaszkodás, a melylyel leg-tiszteltelebb vevőim nagy része üzletem fennállása óta irányomban taustit, és a midőn üzletemet további szives pártfogásokba ajánlani bá or vagyok, biztosítom arról, hogy azon elvenhez, a melyet üzletem megnyitására zászlómra tűztem, t. i. „a lehető legzolidabb eljárás“, hűs fogok mindenkor ragaszkodni, és folyton azon leszek, hogy t. vevőim irányában az eddig taustított bizalomért hálas legyek, a mit jó minőségű árak pontos, jutányos és figyelmes kiszolgálása által, mindenkor be is fogok bizonyítani.

Szives, minél tömegesebb látogatásaitak tisztelettel kérve, magam t pedig becses jóindulatukba ajánlja, vagyok kiváló tisztelettel

Rimaszombat, 1887. október 25.

2—*

Kész szolgáljuk

ENGEL ADOLF.

Árverési hirdetmény.

1304 sz. — Rimaszécs város alólirott eljárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Rimaszécs város tulajdonát képező, rimaszécsi **hetivásár helypénzedési jog**, 1888. évi január 1-től számított **három egymásután következő évre**, 1887. évi decz. hó 1-ső napján d. e. 9 órakor, Rimaszécs városházánál megtartandó nyilvános árverés útján haszonbérbe fog kiadatni. Mely árverésre a bérleti szándékozók 10%-től bántpénzzel ellátva jelenjenek meg.

Az árverési feltételek Rimaszécs város házánál bármikor megtekinthetők. 1—3

Kelt Rimaszécsen, 1887. november hó 1-én.

kellner Pál, köjegyző.

Orbán Mihály, bíró.

ŐSZI DIVATTUDÓSÍTÁS!

Van szereném a n. é. közönséget értesíteni, hogy raktáramat az őszi időnyre, a legújabb és legjobb izlésnek megfelelő árukkal dusan felszereltem, u. m.:

Női ruhakelmék!

A legújabb párisi divatlapok szerint, minden szín-, minőség- és mintában, valamint wattmol, kasan és női posztó (Damentuch), fekete ruhakelmék, terno, cachemir, angol cachemir, foule, crepp, loden és különféle mintázott.

Bús választék!

Ruhadiszekben: paszomán zsinórozás, sima és brocat selyem plüsch, surah, selyem bársony, tolldísz, mindezek minden létező színben kaphatók, valamint fekete ruhadiszek is különféle kiállításban.

Nagy raktár!

Valódi szintartó cosmanosi és ó-budai mosó barkettekből, fehér pique és damaska barkett, fehér és piros zsinóros barkett, Valeria flanel, molesim és különféle plüsch barkettek, továbbá eretton, voile, toile, nálam minden időszakban nagy választékban található.

Menyasszonyi kelegyék!

Len, ereasz, irlandi és rumburgi vászon, chiffon, kanavász és naugin, pamut és lenből damaska és esikos gradli, lenből damaska asztal-készlet, 6—12 és 24 személyre, szines kávé abroszok és garniturok, különféle szín- és minőségben, ripsz, goubelin, juta és imperial ágytakarók, hozzá hasonló butorkelmék és szönyegek, valamint minden mi e szakmába vág, nálam nagy készletben áll.

Dús választék!

Valódi himalaja gyapju-kendők, sephir, cachemir és selyem kendők, sephir tricót-derék különféle szín-, nagyság- és formában.

Végül tudatom a n. é. közönséggel, hogy nagy fáradságom után, sikerült a Markovits téle z-radványi gyapju-szövet gyárból készítményeket megszerezni és azt ugyanazon árban, mint ő maga árusítja, t. vevőim rendelkezésére bocsájtani.

Midőn a n. é. közönség b. rendelményeit kérem, igérem, hogy törekedni fogok bizalmukat, pontos és lelkiismeretes kiszolgálással kiérdemelni.

Kiváló tisztelettel

LANDAU A FIA.

6--6

Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.